

A terhességi-gyermekágyi segélyben és gyermekgondozási díjban részesülők egészségügyi szolgáltatásra jogosultak (1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről 16. § 1. bekezdés a. pont).

III. SZOCIÁLIS RÁSZORULTSÁGTÓL FÜGGŐ ELLÁTÁSOK

(A hatályos 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.), valamint a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról (a továbbiakban: Korm. R.) alapján)

E törvény hatálya kiterjed a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magyar állampolgárságú, valamint - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - a letelepedési vagy bevándorlási engedéllyel rendelkező, befogadott jogállású, továbbá a magyar hatóságok által menekültként, hontalanként elismert gyermekekre, fiatal felnőttekre és szüleire. Az Európai Gazdasági Térség munkavállalóira és családtagjaira, amennyiben az ellátás igénylésének időpontjában érvényes lakóhellyel rendelkeznek. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatást az Európai Szociális Kartát megerősítő országok állampolgárai is kérhetik, amennyiben jogszerűen tartózkodnak Magyarországon. E törvényt kell alkalmazni az ország területén tartózkodó nem magyar állampolgárságú gyermek védelmében, ha az ideiglenes hatósági intézkedés elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével járna. (Gyvt. 4. § 1-3. bekezdés)

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, az ingyenes tankönyvellátásnak, pénzbeli támogatásnak, egyéb kedvezményeknek az igénybevételére (Gyvt. 19. § 1. bekezdés, lásd még a 2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről 8. § 4. bekezdés f. pont).

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre **jogosult** a gyermek, ha az őt gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem¹¹² összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének a 135%-át. Amennyiben azonban a gyermeket egyedülálló szülő,¹¹³ illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy aki nagykorúvá válását követően nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytat, legfeljebb 23. évének, ha

---

¹¹² A jövedelemről lásd a 32. lábjegyzetet.

¹¹³ A rendszeres kedvezmény igénylése szempontjából egyedülálló az a személy, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált, házastársától külön él és nincs élettársa (Korm. R. 65. § 3. bekezdés).

felsőfokú iskola nappali tagozatán tanul, legfeljebb 25. évének betöltéséig az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 125%-át. A jogosultság további feltétele, hogy vagyoni helyzet¹¹⁴ vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg a meghatározott mértéket. A vagyoni helyzet vizsgálata kiterjed az egy háztartásban élő közeli hozzátartozók vagyonára is. (Gyvt. 19. § 2. 6. bekezdés, 20. § 3. bekezdés) A jövedelemszámításnál a havonta rendszeresen mérhető jövedelmeknél a három hónapot, egyéb jövedelmeknél pedig az egy évet kell figyelembe venni, ettől eltérni akkor lehet, ha a jövedelmi viszonyokban tartós romlás vélelmezhető (Gyvt. 19. § 3. bekezdés, 131. § 2. bekezdés). Az egy főre jutó havi jövedelem számításánál a közös háztartásban élő közeli hozzátartozók tényleges nettó összjövedelmét csökkenteni kell a támogatást kérő és házastársa által, bírósági határozat alapján eltartott rokon részére teljesített tartásdíj összegével (Korm. R. 65. § 4. bekezdés).

A jogosultság elbírálásához a kérelmező kötelezhető arra, hogy családjá vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozzék, illetve azokat igazolja (Gyvt. 129. § 2. bekezdés). Ha az eljáró szerv a kérelmező vagyoni, szociális, egészségügyi, kulturális, lakás- vagy egyéb körülményeinek tisztázására helyszíni szemlét tart, az ügyre vonatkozó lényeges nyilatkozatokat és a megállapításokat jegyzőkönyvben (a továbbiakban: környezettanulmány) rögzíti. Az eljárás során felhasználható más hatóság, illetőleg családvédelemmel foglalkozó más szerv vagy személy által készített környezettanulmány is, feltéve, hogy annak elkészítése óta 6 hónap még nem telt el. (Gyvt. 130. § 1-2. bekezdés) Ha az önkormányzat hivatalos tudomása vagy környezettanulmány lefolytatása alapján a kérelmező életkörülményeire tekintettel a jövedelemnyilatkozatban foglaltakat vitatja, felhívhatja a kérelmezőt az általa lakott lakás, illetve saját és vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozója tulajdonában álló vagyon fenntartási költségeit igazoló dokumentumok benyújtására. Abban az esetben, ha a fenntartási költségek meghaladják a jövedelemnyilatkozatban szereplő jövedelem 70%-át, a valós jövedelem az igazolt fenntartási költségek figyelembevételével kerül megállapításra. Az önkormányzat megkeresésére az állami adóhatóság illetékes igazgatósága 15 napon belül köteles közölni a pénzbeli ellátást igénylő szülő vagy más törvényes képviselő, valamint - írásbeli felhatalmazás alapján - az egy főre jutó havi jövedelem kiszámításánál figyelembe veendő, az egy háztartásban élő közeli hozzátartozók személyi jövedelemadójának alapját. (Gyvt. 131. § 4-5. bekezdés) A vagyoni helyzet vizsgálata során nem tekinthető hasznosítható ingatlan a forgalomképtelen, az elidegenítési tilalom alatt álló és a haszonélvezeti joggal terhelt ingatlan (Korm. R. 65. § 6. bekezdés).

A kérelmezővel **közös háztartásban** élő közeli hozzátartozóként kell figyelembe venni (Gyvt. 19. § 4. bekezdés, Korm. R. 66. § 1-2. bekezdés):

- a szülőt, házastársát vagy élettársát,

---

¹¹⁴ Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát, vagy együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszörösét meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű (Gyvt. 19. § 7. bekezdés).

- a támogatást kérő szülővel közös háztartásában élő valamennyi vér szerinti és örökbe fogadott gyermeket, valamint a házastárs gyermekeit,
- a 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermeket,
- a 23 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket,
- a 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, nappali tagozaton egyetemi, főiskolai tanulmányokat folytató gyermeket,
- korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg, illetőleg fogyatékos gyermeket,
- az eltartott rokont, továbbá
- azt a gyermeket, aki átmenetileg tartózkodik háztartáson kívül, így különösen diákotthonban, kollégiumban, kórházban, hetes otthonban, valamint aki 30 napot meg nem haladóan átmeneti gondozásban részesül.

A családba fogadott vagy harmadik személynél elhelyezett gyámság alatt álló gyermek a jövedelemszámítás szempontjából nem tekinthető a támogatást kérővel közös háztartásban élő közeli hozzátartozónak. A reá nézve igényelt támogatás megállapításánál a gyermek megélhetését szolgáló juttatásokat¹¹⁵ kell figyelembe venni. (Korm. R. 66. § 3. bekezdés)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak részére **gyermekétkeztetés** esetén a bölcsődés, az óvodás, az 1-5. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek intézményi térítési díja 100%-át, ezt követően a tanuló után a nappali rendszerű oktatásban való részvétele befejezéséig az intézményi térítési díj 50%-át kell **kedvezményként** biztosítani (Gyvt. 148. § 5. bekezdés a-b. pont, 9. bekezdés). A kedvezményben részesülők számára a **tankönyvek ingyenesen** állnak rendelkezésre (lásd még a 2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről 8. § 4. bekezdés f. pont). Az önkormányzat jegyzője annak részére, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév július 1-jén fennáll, a tárgyév július hónapjában, ha a jogosultsága tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában pénzbeli támogatást folyósít. A támogatás összege 2008-ban gyermekeként 5500 forint. A pénzbeli támogatás összegének emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. (Gyvt. 20/A. § 1-2. bekezdés, lásd még a 2007. évi CLXIX. törvény a Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetéséről 59. § 3. bekezdés)

A gyermek lakóhelye szerint illetékes önkormányzat, illetve - ha a gyermek közoktatási intézményben részesül étkezésben - a nevelési-oktatási intézmény vezetője - a fenntartó által megállapított szabályok keretei között - a gyermek egyéni rászorultsága alapján további gyermekekénti kedvezményt állapíthat meg (Gyvt. 148. § 7. bekezdés).

---

¹¹⁵ A gyám működéséért díjazást nem követelhet, a gyermek megélhetését szolgáló juttatásokat (tartásdíj, gondozási díj, árvaellátás stb.) azonban az ő kezébe kell folyósítani (1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról 104. § 1. bekezdés).

A feltételek fennállása esetén az önkormányzat jegyzője **1 év időtartamra** megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát (Gyvt. 20. § 2. bekezdés). A kedvezményre való jogosultság **ismételt** megállapításához a szülőnek vagy más törvényes képviselőnek, illetve a nagykorú jogosultnak új kérelmet kell előterjesztenie (Korm. R. 66/A. § 2. bekezdés). A rendszeres kedvezményre való jogosultság ismételt megállapítása iránti kérelem a korábbi jogosultság időtartama alatt, annak megszűnését megelőző három hónapban is benyújtható. Ha a rendszeres kedvezményre való jogosultság ismételt megállapítása iránti eljárás a korábbi jogosultság megszűnése előtt befejeződik, az új jogosultságot a korábbi jogosultság megszűnését követő naptól kell megállapítani. (Korm. R. 66/A. § 3. bekezdés)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása iránti kérelmet a szülő vagy más törvényes képviselő,¹¹⁶ illetve a nagykorú jogosult a **lakcíme** szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál terjeszti elő (Gyvt. 20. § 1. bekezdés). Az eljárásra az a gyámhatóság illetékes, amelynek területén a gyermek szülői felügyeletet gyakorló szülőjének, gyámjának a **lakóhelye** található. Ha a szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők lakóhelye különböző gyámhatóságok illetékességi területen található, a gyámhatóság illetékességét a gyermek lakóhelye határozza meg. Ha a gyermek lakóhelye egyik szülőjének lakóhelyével sem azonos, az a gyámhatóság jár el, amelynek területén az anya lakóhelye található. Lakóhely hiányában a gyámhatóság illetékességét a **tartózkodási hely** határozza meg. Belföldi lakó- vagy tartózkodási hely hiányában, a gyámhatóság illetékességét az utolsó ismert hazai lakó- vagy tartózkodási hely határozza meg, ennek hiányában a Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzat Jegyzője, illetve a Budapest Főváros V. Kerület Gyámhivatala **illetékes**. (lásd még a 331/2006. (XII. 31.) Korm. R. 21. §)

A kérelemhez **csatolni kell** (Korm. R. 65. § 1. bekezdés):

- a R. 3. számú melléklet szerinti nyilatkozatot a megfelelő igazolásokkal együtt,
- a gyámkielölő határozatot,
- egyedülálló kérelmező esetén az egyedülállóság tényére vonatkozó nyilatkozatot,
- a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek egészségi állapotára vonatkozó igazolást,
- az oktatási intézmény igazolását a nappali oktatás munkarendje szerint fennálló tanulói vagy hallgatói jogviszonyról.

A kérelem beadásának napja, a kérelem átvételének, illetve ha a kérelmet posta útján terjesztették elő a kérelem postára adásának igazolt napja. Amennyiben a rendszeres kedvezményre vonatkozó igényt nem formanyomtatványon nyújtják be, úgy a kérelem benyújtása napjának az írásbeli kérelem benyújtásának igazolt napját kell tekinteni, feltéve, hogy a formanyomtatványon történő utólagos bejelentés megtörténik. (Korm. R. 65. § 2. bekezdés) A rendszeres kedvezményre való jogosultság kezdő időpontja a kérelem benyújtásának napja (Korm. R. 66/A. § 1. bekezdés).

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján folyósított pénzbeli támogatás teljes összegét az önkormányzat részére a központi költségvetés megtéríti (Korm. R. 68. § és a 4. számú melléklet).

---

¹¹⁶ A szülőn kívül a gyám és a gondnok (Korm. R. 2. § b. pont).

Az ellátásban részesülő az ellátásra való jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, **körülmények megváltozásáról** 15 napon belül értesíti az eljáró szervet (Gyvt. 130. § 5. bekezdés). A rendszeres kedvezményre való jogosultság bármely okból történő megszüntetése esetén a jogosultság a megszüntető határozat meghozatalát követő második hónap első napján szűnik meg (Korm. R. 67. § 4. bekezdés).

A jogosulatlanul felvett ellátás megtérítését legfeljebb egy évre visszamenőlegesen lehet elrendelni. Az ellátás megtérítését az igénybevétel jogosulatlanságáról való tudomásszerzéstől számított 3 hónapon belül lehet követelni. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételtől, illetve az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt. Az eljáró szerv a megtérítést méltányosságból elengedheti, illetve csökkentheti. (Gyvt. 133. § 2-5. bekezdés)

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek **gyámjaul** rendelt hozzátartozó **jogosult**, aki a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, vagy baleseti nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban, vagy időskorúak járadékában részesül (Gyvt. 20/B. § 1. bekezdés).

A kérelmet a gyám lakóhelye szerint illetékes polgármesteri hivatalnál kell előterjeszteni (Korm. R. 68/A. § 1. bekezdés). A kérelemhez igazolást kell csatolni arról, hogy az igénylő a jogosultsági feltételként meghatározott ellátások valamelyikében részesül (Korm. R. 68/A. § 2. bekezdés). A jogosultságot a gyám lakóhelye szerint illetékes önkormányzat jegyzője határozatlan időre állapítja meg (Gyvt. 20/B. § 2. bekezdés). A kiegészítő gyermekvédelmi támogatás kizárólag pénzbeli ellátásként állapítható meg. A tárgy hónapra esedékes kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összegét a jegyző a tárgy hónapot követő hónap 5. napjáig utólag folyósítja. (Korm. R. 68/B. § 2-3. bekezdés)

A támogatás havi **összege** - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka (Gyvt. 20/B. § 3. bekezdés).

A jegyző annak, akinek kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultsága a tárgyév július 1-jén fennáll, a tárgyév július hónapjában - a július hónapra járó kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege mellett -, ha a jogosultság a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában - a november hónapra járó kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege mellett - pótlékot folyósít, melynek összege 2008-ban gyermekenként 8000Ft (Gyvt. 20/B. § 4-5. bekezdés).

Ha a kiegészítő gyermekvédelmi támogatást jogerősen megállapították, az a kérelem benyújtásától esedékes azzal, hogy ha a kérelmet a tárgy hónap tizenötödikéig nyújtották be, a támogatás teljes összegét, a tárgy hónap tizenötödikét követően nyújtották be, a támogatás ötven százalékát kell kifizetni (Gyvt. 20/B. § 6. bekezdés).

A jogosultság feltételeit a jegyző évente legalább egyszer felülvizsgálja. Ha a kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultság megszűnik, az a jogosultság megszűnésének hónapjáig esedékes azzal, hogy ha a megszűnés a tárgy hónap tizenötödikéig következik be, a

támogatás ötven százalékát, ha a tárgyhónap tizenötödikét követően következik be, a támogatás teljes összegét kell kifizetni. (Gyvt. 20/B. § 7. bekezdés)

Ha a kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra jogosult személy lakóhelye a támogatás folyósításának időtartama alatt megváltozik, a változás hónapjára járó támogatást a korábban folyósító jegyző teljes összegben folyósítja (Korm. R. 68/C. § 1. bekezdés).

Az ellátásban részesülő az ellátásra való jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, **körülmények megváltozásáról** 15 napon belül értesíti az eljáró szervet (Gyvt. 130. § 5. bekezdés).

A jogosulatlanul felvett ellátás megtérítését legfeljebb egy évre visszamenőlegesen lehet elrendelni. Az ellátás megtérítését az igénybevétel jogosulatlanságáról való tudomásszerzéstől számított 3 hónapon belül lehet követelni. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételtől, illetve az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt. Az eljáró szerv a megtérítést méltányosságból elengedheti, illetve csökkentheti. (Gyvt. 133. § 2-5. bekezdés)

A támogatást a jegyző a központi költségvetés terhére folyósítja (Korm. R. 68/D. § és az 5. számú melléklet).

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban **részesülhet** a gyermek, ha a család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. Elsősorban azokat a gyermekeket, illetve családokat kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek az ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni, illetve az alkalmanként jelentkező többletkiadások - különösen a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség vagy iskoláztatás - miatt anyagi segítségre szorulnak. (Gyvt. 21. § 1-2. bekezdés)

A rendkívüli támogatás iránti kérelmet a szülő vagy más törvényes képviselő a **lakcíme** szerint illetékes önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy az önkormányzat rendeletében meghatározott szervnél terjeszti elő (Gyvt. 21. § 3. bekezdés). A kérelem továbbá benyújtható bármely település önkormányzatánál, ha a kérelem a gyermek életét, testi épségét veszélyezteti. Ez esetben a támogatást biztosító önkormányzat követelheti az illetékes önkormányzattól a kifizetett támogatás megtérítését. (Gyvt. 125. § 1. bekezdés)

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Gyermektartásdíj megelőlegezésére **jogosult**, aki részére a tartásdíjat a bíróság jogerős határozatában már megállapította (Gyvt. 22. § 1. bekezdés a. pont), feltéve, hogy az legalább hat hónapja behajthatatlan, és a kérelmező igazolja, hogy kérte a bírósági végrehajtási eljárás megindítását, és a kötelezett munkabérére, más rendszeres jövedelmére, illetve egyéb vagyonára vezetett végrehajtás eredménytelen volt, vagy a végrehajtás szünetel. Részösszegű megfizetés vagy

behajtás esetén annak mértéke nem haladta meg a bíróság által megállapított gyermektartásdíj alapösszegének 50%-át. (Korm. R. 70. § 1-2. bekezdés)

További feltétele az ellátás megállapításának hogy a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, feltéve, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi **átlagjövedelem** nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét (Gyvt. 22. § 1. bekezdés c. pont). A jövedelem számításánál a havonta rendszeresen mérhető jövedelmeknél 3 hónapot, egyéb jövedelmeknél 1 évet kell figyelembe venni (Gyvt. 131. § 2. bekezdés).

A jövedelem számításánál a kérelmezővel **közös háztartásban** élő közeli hozzátartozóként kell figyelembe venni (Gyvt. 22. § 4. bekezdés, 19. § 4. bekezdés):

- a szülőt, házastársát vagy élettársát,
- a 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermeket,
- a 23 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket,
- a 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, nappali tagozaton egyetemi, főiskolai tanulmányokat folytató gyermeket,
- korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg, illetőleg fogyatékos gyermeket,
- az eltartott rokont, továbbá
- azt a gyermeket, aki, átmenetileg tartózkodik a háztartáson kívül, így különösen diákotthonban, kollégiumban, kórházban, hetes otthonban, valamint aki 30 napot meg nem haladóan átmeneti gondozásban részesül (Korm. R. 66. § 2. bekezdés).

A gyermektartásdíj megelőlegezését a gyermek **nagykorúvá** válása után is meg lehet állapítani, illetve a már megállapított gyermektartásdíj továbbfolyósítható addig az időpontig, ameddig a középfokú nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytat, de legfeljebb huszadik évének betöltéséig (Gyvt. 22. § 7. bekezdés).

Nem állapítható meg a gyermektartásdíj megelőlegezése, ha a kötelezett (Gyvt. 22. § 5. bekezdés):

- külföldi tartózkodási helye ismeretlen, vagy
- lakóhelye olyan államban van, ahol a tartásdíj nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján nem érvényesíthető, vagy
- a jogosulttal közös háztartásban él.

Nincs helye a gyermektartásdíj megelőlegezésének a részösszegű megfizetés vagy részösszegű behajthatóság esetén, ha ennek mértéke a bíróság által megállapított gyermektartásdíj alapösszegének 50%-át meghaladja, illetve ha a gyermektartásdíj lejárt (Gyvt. 22. § 6. bekezdés).

A megelőlegezett tartásdíj **összege** a bírósági határozatban megállapított összeg, százalékos marasztalás esetén az alapösszeg, illetve annak legalább 50%-a, ha a gyermek tartását a gondozó szülő részben tudja biztosítani (Gyvt. 23. § 1-2. bekezdés).

A megállapított gyermektartásdíj megelőlegezése a **kérelem benyújtásától** esedékes (Gyvt. 24. § 1. bekezdés). A támogatás teljes összege jár, ha a kérelmet a tárgyhónap 15-éig, 50%-a, ha a

kérelmet a tárgy hónap 15-ét követően nyújtották be. Ha a jogosultság a tárgy hónap 15-éig szűnik meg, az ellátás 50%-a, 15-ét követően az ellátás teljes összege jár. (Gyvt. 24. § 2, 7. bekezdés)

A megelőlegezett gyermektartásdíjat, a tárgy hónapot követő hónap 5. napjáig kell **folyósítani** (Korm. R. 74. § 1. bekezdés).

Az ellátást megállapító határozat azonnal végrehajtható (Gyvt. 23. § 3. bekezdés).

A **folyósítás időtartama** legfeljebb 3 év. Indokolt esetben a megelőlegezés egy alkalommal, legfeljebb további 3 évre ismét elrendelhető. Nem előlegezhető ismételt meg a gyermektartásdíj, ha az előzőleg folyósított összeget a kötelezettől 3 éven át nem sikerült behajtani. (Gyvt. 24. § 1. bekezdés)

Az ellátás folyósítását **fel kell függeszteni**, ha a kérelmezőnek jövedelmében változás következett be, illetve a kötelezett a kérelmező részére közvetlenül fizet tartásdíjat, vagy a kötelezett rendszeres jövedelmére, illetve az egyéb vagyonára vezetett végrehajtás eredménnyel jár. Abban az esetben is fel kell függeszteni az ellátás folyósítását, ha a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését rendelték el. Az ellátás folyósítása legfeljebb 6 hónapra függeszthető fel. A gyámhivatal a felfüggesztést követő vizsgálat eredményeképpen elrendelheti a megelőlegezett tartásdíj továbbfolyósítását vagy megszüntetését. (Gyvt. 24. § 3-4. bekezdés)

A gyámhivatal a gyermektartásdíj megelőlegezését megszünteti, ha a gyermek - a gyámhivatal, illetve a bíróság végrehajtható határozata alapján - a külön élő másik szülő vagy más személy gondozásába kerül, vagy a gyermek nagykorúvá vált, és nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat nem folytat, illetve a gyermeket a gyámhivatal átmeneti vagy tartós nevelésbe vette, vagy a kötelezett meghalt (Gyvt. 24. § 5. bekezdés).

Az eljárásra az a gyámhatóság illetékes, amelynek területén a gyermek szülői felügyeletet gyakorló szülőjének, gyámjának a lakóhelye található. Ha a szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők lakóhelye különböző gyámhatóságok illetékességi területen található, a gyámhatóság illetékességét a gyermek lakóhelye határozza meg. Ha a gyermek lakóhelye egyik szülőjének lakóhelyével sem azonos, az a gyámhatóság jár el, amelynek területén az anya lakóhelye található. Lakóhely hiányában a gyámhatóság illetékességét a tartózkodási hely határozza meg. Belföldi lakó- vagy tartózkodási hely hiányában, a gyámhatóság illetékességét az utolsó ismert hazai lakó- vagy tartózkodási hely határozza meg, ennek hiányában a Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzat Jegyzője, illetve a Budapest Főváros V. Kerület Gyámhivatala illetékes. (lásd még a 331/2006. (XII. 31.) Korm. R. 21. §)

Gyermektartásdíj megelőlegezése iránti eljárás a jogosult nagykorú gyermek kérelmére is indulhat (Korm. R. 69. § 2. bekezdés). A kérelemben nyilatkozni kell arról, hogy a jogosultságot kizáró ok nem áll fenn, meg kell jelölni azokat az okokat, tényeket, amelyek a kérelmet megalapozzák (Korm. R. 69. § 3. bekezdés, Gyvt. 22. § 5-6. bekezdés).

A kérelemhez **csatolni kell** (Korm. R. 69. § 4. bekezdés):

- a rendelet 7. sz. melléklete szerinti nyilatkozatot a megfelelő igazolásokkal,
- a gyermektartásdíjat megállapító jogerős bírósági határozatot,
- nagykorú jogosult esetén a középfokú nappali oktatási intézményben folytatott tanulmányokról szóló igazolást,

- a gyermektartásdíj eredménytelen végrehajtását igazoló, illetve a végrehajtás szünetelését kimondó 6 hónapnál nem régebbi foglalási jegyzőkönyvet, vagy a gyermektartásdíj behajtása iránti eljárás megindítását igazoló okiratot.

Az ellátás a kérelem benyújtásától esedékes (Gyvt. 131. § 3. bekezdés).

Az ellátás továbbfolyósítása esetén az erre vonatkozó kérelmet a gyermektartásdíj megelőlegezésének lejárta megelőzően kell benyújtani (Korm. R. 69. § 5. bekezdés).

Amennyiben a gyermektartásdíj megelőlegezésének időtartama alatt a gyámhivatal illetékessége megváltozik, a megelőlegezett gyermektartásdíjat a jogosult új lakóhelye szerint illetékes gyámhivatal székhelye szerinti jegyző folyósítja tovább (Korm. R. 74. § 3. bekezdés).

Az ellátásban részesülő az ellátásra való jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, **körülmények megváltozásáról** 15 napon belül értesíti az eljáró szervet (Gyvt. 130. § 5. bekezdés).

Ha a jogosult a gyermektartásdíj előlegezésének ideje alatt kétszeres tartásdíjat vett fel, az előlegezett tartásdíjat köteles **visszafizetni**. A kötelezett, illetve a jogosult az előlegezés ideje alatt a közvetlenül adott, illetve kapott tartásdíjat az előlegezés elrendelése előtt keletkezett hátralékba nem számíthatja be. (Korm. R. 75. § 1-2. bekezdés)

A **jogosulatlanul** felvett ellátás megtérítését legfeljebb egy évre visszamenőlegesen lehet elrendelni. Az ellátás megtérítését az igénybevétel jogosulatlanságáról való tudomásszerzéstől számított 3 hónapon belül lehet követelni. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételtől, illetve az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt. Az eljáró szerv a megtérítést méltányosságból elengedheti, illetve csökkentheti. (Gyvt. 133. § 2-5. bekezdés)

A gyámhivatal határozata alapján az önkormányzat jegyzője a megelőlegezett gyermektartásdíjat a központi költségvetés terhére folyósítja (Gyvt. 23. § 4. bekezdés).

Otthonteremtési támogatás

Az otthonteremtési támogatást az kérheti, aki a 18. életévét 1997. október 31-ét követően töltötte be. Aki 1997. november 1-jét megelőzően töltötte be a 18. életévét, arra a 21/1989. (VII. 25.) SZEM rendeletben foglaltak érvényesek. (Gyvt. 160. § 2. bekezdés) Az 1997. november 1-je és 2003. január 1-je között nagykorúvá vált azon fiatal felnőtt otthonteremtési támogatás iránti kérelmét, akinek a kétéves időtartamú nevelésbe vétele a nagykorúvá válással szűnt meg, a 2002. december 31-ig hatályos Gyvt. rendelkezései szerint kell elbírálni (lásd még a 2002. évi IX. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításáról 106. § 3. bekezdés).

Otthonteremtési támogatásra **jogosult**, akinek legalább hároméves időtartamú megszakítás nélküli nevelésbe vétele a nagykorúvá válásával szűnt meg (Gyvt. 25. § 2. bekezdés a. pont). Ennél lehet rövidebb az időtartam, ha a nevelésbe vétel a szülők felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, vagy a szülő elhalálozott, és a gyermeknek nincs felügyeletet gyakorló szülője, illetve a gyermek ismeretlen szülőktől származik (Gyvt. 25. § 4. bekezdés, 80. § 1. bekezdés a-c. pont). A nevelésbe vétel időtartamába az ideiglenes hatályú elhelyezés időtartamát is be kell számítani, feltéve, ha a

gyermeket ideiglenesen nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban helyezték el (Gyvt. 25. § 3. bekezdés).

Csak az kérheti a támogatást, akinek a készpénz¹¹⁷ és ingatlan **vagyonának**¹¹⁸ értéke nem haladja meg a legkisebb öregségi nyugdíj 60-szorosát. A készpénz vagyonba a keresményből, valamint az árvaellátásból származó megtakarítás nem számítható be. (Gyvt. 25. § 2. bekezdés b. pont, 3. bekezdés)

A gyámhivatal a gyermeket nagykorúságának elérése előtt 6 hónappal írásban tájékoztatja az otthonteremtési támogatás lehetőségéről (Gyvt. 27. § 1. bekezdés).

A támogatás **összege** a 4 évnél rövidebb időtartamú nevelésbe vételnél a támogatás megállapításakor érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegének 40-szerese. A 4 évet meghaladó időtartamú nevelésbe vételnél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 50-szerese. Az 5 évet meghaladó időtartamú nevelésbe vételnél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 60-szorosa. Ha a jogosult vagyonnal rendelkezik, a támogatást a fenti összeghatárokig kell kiegészíteni. (Gyvt. 26. § 1. bekezdés)

A kérelmet az igénylő a 24. életévének betöltéséig, illetve amennyiben tanul, 25 éves koráig nyújthatja be. E határidő elmulasztása jogvesztő. (Gyvt. 27. § 2. bekezdés)

A kérelmezőnek **nyilatkozni kell** (Gyvt. 25. § 2-4, 6. bekezdés, Korm. R. 77. §):

- a jogosultsági feltételek meglétéről, illetve az utógondozóval való együttműködésről,
- a pénzfelhasználási tervről (ingatlanvásárlás, felújítás, bérleti díj, lakáscélú előtakarékosság, stb.).

A gyámhivatal beszerzi (Korm. R. 78. § 1. bekezdés):

- a nagykorúvá vált vagyonáról szóló értesítést,
- a volt vagyonkezelő végszámadását,
- a nevelésbe vett gyermek tulajdonában álló ingatlanra vonatkozó adó- és értékbizonyítványt,
- a területi gyermekvédelmi szakszolgálattól a nevelésbe vétel időtartamáról szóló igazolást,
- az otthonteremtési támogatással megszerezni kívánt ingatlan adó- és értékbizonyítványát.

A gyámhivatal szükség esetén környezettanulmányt szerez be, és a kérelmező utógondozójától javaslatot kér az otthonteremtési támogatás céljának és a pénzfelhasználási tervnek a megvalósíthatóságáról, az együttműködés feltételeiről, a támogatás összegének felhasználási, valamint elszámolási módjáról és várható időpontjáról (Korm. R. 78. § 2. bekezdés).

A gyámhivatal a támogatás megállapításával egyidejűleg az utógondozás vagy utógondozói ellátás alatt nem álló kérelmező részére a lakóhely szerinti területi gyermekvédelmi szakszolgálat utógondozóját rendeli ki. A támogatás céljának megvalósulásához az utógondozó a támogatásról való elszámolásig, de legfeljebb egy évig segítséget nyújt. (Gyvt. 25. § 7. bekezdés, Korm. R. 78. § 3. bekezdés)

A támogatás **felhasználható** építési telek, lakás, családi ház vásárlására, illetve építésére, lakhatóvá tételére, felújítására, bővítésére, bérlakás bérleti díjának kifizetésére, felújítására, valamint

---

¹¹⁷ A gyámügyi fenntartásos betétben elhelyezett családi pótlék összege is készpénz vagyonnak számít.

¹¹⁸ A vagyonról lásd a 114. lábjegyzetet.

otthonteremtést elősegítő pénzügyi kölcsön törlesztésére és lakáscélú előtakarékosagra (Gyvt. 25. § 5. bekezdés).

A gyámhivatal jogosult 5 évig az ingatlan **elidegenítési tilalmát** bejegyeztetni. A jogosult kérelmére, körülményeinek lényeges változása esetén, a gyámhivatal a tilalmat feloldhatja. (Gyvt. 26. § 4-5. bekezdés)

A gyámhivatal székhelye szerinti jegyző a határozat jogerőre emelkedését követő hónap utolsó napjáig intézkedik az otthonteremtési támogatás összegének kifizetése iránt (Korm. R. 81. § 1. bekezdés).

A támogatás felhasználásáról a szerződés (pl. adásvételi vagy bérleti szerződés) megkötésétől számított 30 napon belül, de legkésőbb annak megállapítását követő 1 éven belül **el kell számolni** (Gyvt. 26. § 2. bekezdés).

A **jogosulatlanul** felvett ellátás megtérítését legfeljebb egy évre visszamenőlegesen lehet elrendelni. Az ellátás megtérítését az igénybevétel jogosulatlanságáról való tudomásszerzéstől számított 3 hónapon belül lehet követelni. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételtől, illetve az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt. Az eljáró szerv a megtérítést méltányosságból elengedheti, illetve csökkentheti. (Gyvt. 133. § 2-5. bekezdés)

A gyámhivatal határozata alapján az önkormányzat jegyzője a megelőlegezett otthonteremtési támogatást a központi költségvetés terhére folyósítja (Gyvt. 26. § 3. bekezdés).

IV. NORMATÍV KEDVEZMÉNYEK

Ingyenes tankönyvellátás

Normatív kedvezményként az iskolának biztosítania kell az ingyenes tankönyvellátást a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tartósan beteg vagy fogyatékos, sajátos nevelést igénylő,¹¹⁹ a három- vagy többgyermekes családban nevelkedő, valamint a nagykorúvá vált és saját jogán családi pótlékra jogosult tanulók részére. A felsoroltakon túl ingyenes a tankönyv a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók részére. Az ingyenes tankönyvellátás biztosítható az iskolától történő kölcsönzéssel; a napköziben, tanulószobán elhelyezett tankönyvek igénybevételével; vagy a megvásárláshoz nyújtott támogatással. (2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről 8. § 4-5. bekezdés)

---

¹¹⁹ Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista; több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos; pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott, pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar (1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 121. § 1. bekezdés 29. pont).